

Силабус
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз, мова викладання – українська
Викладач	Філінюк А. Г. , завідувач, професор кафедри історії України, доктор історичних наук, професор 067-264-98-76 ПІБ, посада, контактні телефони (за згодою)
Профайл викладачів	<code><xml xmlns:o="urn:schemas-microsoft-com:office:office"> <o:MainFileHRef="..\zakon_ukrainy_pro_vywu_osvitu.doc"/> <o:FileHRef="themedata.thmx"/> <o:FileHRef="colorscememapping.xml"/> <o:FileHRef="filelist.xml"/> </xml></code>
E-mail:	afilinyuk@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/enrol/index.php?id=436
Консультації	Групові консультації проводяться щотижня за графіком кафедри, індивідуальні – в другій половині всіх робочих днів

2. Анотація до курсу

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напрямку підготовки спеціальності «Історія та археологія».

Дана дисципліна є важливою складовою циклу вибірових навчальних дисциплін професійної підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальностей 032 – історія та археологія і 014 – середня освіта Історія.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни є теоретичний і порівняльний аналіз сутності та особливостей історичної пам'яті про участь, роль і місце України та українського народу в Другій світовій війні як глобальному явищі ХХ століття.

В умовах гібридної російсько-української війни, яку розв'язала Російська Федерація весною 2014 р. проти України та систематичного продукування міфів про визначальну роль у перемозі в Другій світовій війні Радянського Союзу, що останніми десятиліттями асоціюється у розумінні російського народу, зростає необхідність всебічного вивчення та осмислення місця та ролі в ній України й тим самим актуалізує і активізує пошук і скрупульозний аналіз документальних джерел і наукової літератури, обумовлює необхідність об'єктивно відтворити історичний шлях розвитку України, очистити його від фальсифікацій, спотворень та ідеологічних нашарувань.

Важливість навчальної дисципліни полягає ще й у тому, що формування та функціонування історичної пам'яті про Україну в Другій світовій війні відбуваються в надзвичайно складних умовах. По-перше, йде процес зміни політичної кон'юнктури, який характеризується остаточним заміщенням марксистської схеми історії України на національну концепцію. По-друге, стан західної науки, входження України у світовий інтелектуальний простір, «прозорість» інтелектуальних кордонів. По-третє, чи не найважливішим чинником є перехід до інформаційного суспільства і нових технологій, яке вирізняється відсутністю пріоритетів, усталених лідерів, течій, теорій, методів, внаслідок чого знання стають версіальними, динамічними, коли в освітньому та науковому просторі вирує безліч імен, ідей, теорій, течій при повній відсутності будь-яких фільтрів. Різноманіття поглядів, укладів, світоглядних орієнтацій населення України щодо подій Другої світової війни пояснюється історичними особливостями розвитку нашої держави протягом багатьох століть. Тому такий ключовий чинник формування цілісного культурного простору як історична пам'ять народу не може бути визначальним на нинішньому етапі суспільного життя, навпаки, він живить ментальні розбіжності мешканців різних регіонів.

У цьому контексті зростає роль і значення зазначеної навчальної дисципліни, вивчення якої значною мірою допоможе майбутнім фахівцям в осмисленні та об'єктивному розкритті історичної правди про багатостраждальний, надзвичайно драматичний і водночас вкрай болючий для українського народу період Другої світової війни.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліни, що передують вивченню вибіркового курсу «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз»: «Історична пам'ять як наукова і суспільна сфера», «Українська історіографія». Дисципліни, що використовують окремі матеріали вибіркового навчального курсу «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз»: «Історія України», «Пам'яткознавство», «Методика і академічна доброчесність наукових досліджень з історії та археології», «Теорія і методологія історії», «Історична експертиза: сучасні підходи і методи».

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «**Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня вищої освіти «магістр» спеціальності 032 Історія та археологія за освітньо-професійною програмою Історія та освітньо-професійної програми 014 Середня освіта Історія.

На вивчення курсу на спеціальності 032 Історія та археологія за освітньо-професійною програмою Історія (денна форма навчання) відводиться 120 годин (4 кредити ECTS) і на спеціальності 014 Середня освіта Історія (заочна форма навчання) – 90 годин (3 кредити ECTS).

Його вивчення тісно пов'язане з всесвітньою історією, історією окремих країн, передусім Європи та Америки, українською історіографією.

Програма та завдання навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Теоретичні питання про національну пам'ять України в Другій світовій війні.
2. Події Другої світової війни в системі координат національної пам'яті українського народу.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз» є формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальностей 032 історія та археологія і 014 середня освіта Історія системних знань й об'єктивного наукового уявлення про те, чим для України і українського народу була Друга світова війна 1939–1945 рр. як соціально-історичний феномен і про місце та роль у ній України на основі вивчення документальних джерел, новітньої вітчизняної та зарубіжної літератури.

Основні завдання вивчення дисципліни «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз» є:

- донесення до здобувачів вищої освіти на основі аналізу й осмислення історіографічних підходів, розкриття змісту та спрямованості наукових шкіл, поглядів і концепцій, порівняльних компаративних висновків й узагальнень сучасних учених, що Друга світова війна виявилася для України і всієї людської цивілізації надзвичайно складним, багатовимірним і найбільшим в історії соціальним катаклізмом;
- ознайомлення їх із найновішими принципами і методами пошуку, вивчення, аналізу, осмислення і використання новітньої історичної літератури та джерел про історію України в Другій світовій війні;
- озброєння здобувачів вищої освіти стійкими об'єктивними науковими знаннями про масштаби розмаху, наслідків, колосальністю спричинених людських жертв, заподіяних руйнувань і матеріальних втрат українському народові, країнам Європи і світовій спільноті;
- утвердження в здобувачів вищої освіти розуміння того, що Друга світова війна належить до тих доленосних подій, результати і наслідки яких на

багато десятиліть наперед визначили майбутнє країн і народів, у тому числі й українського;

- формування у здобувачів усвідомлення, що жодна інша історична подія ХХ століття не залишила такої глибокої рани в пам'яті українського народу, як і більшості народів планети, як Друга світова війна;

- вироблення в здобувачів вищої освіти усвідомлення того, що події і травматичний досвід, пов'язані з Другою світовою війною і періодом окупації, поряд із Голодомором 1932–1933 рр., становлять найбільшій сегмент національної пам'яті українського народу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- предмет, мету і завдання вибіркової навчальної дисципліни, концептуально-теоретичні та методологічні засади, ключові терміни і поняття зазначеного курсу, провідні наукові погляди та позиції вітчизняних і зарубіжних учених про участь українців у Другій світовій війні й про те, яким суворим випробуванням для українського народу вона була;

- що, незважаючи на те, що від подій Другої світової війни нас віддаляє понад 76 років і що все менше залишається її живих учасників і очевидців, українське суспільство зберігає пам'ять про всенародну трагедію і людський подвиг українців;

- основні події Другої світової війни в яких брали участь українці та вихідці з України;

- те, що, ставши суворим випробуванням і попри свою тотальну брутальність, війна виявила яскраві приклади людської гідності, стійкості, мужності, відваги, самопожертвування та героїзму;

- що історична пам'ять про Другу світову війну залишається одним із головних «полів битви», гострота якої особливо посилилася в умовах гібридної російсько-української війни, яка продовжується восьмий рік поспіль.

вміти:

- володіти фактичним матеріалом із дисципліни «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз»;

- аргументовано з опорою на джерела та наукову літературу пояснити про місце Другої світової і Великої Вітчизняної війни в суспільній свідомості, в історичній та національній пам'яті українського народу;

- вміти професійно застосовувати теоретичні і фактографічні знання для пояснення, що участь українців у Другій світовій війні є фундаментальним елементом національної пам'яті і суспільно значущим чинником, здатним консолідувати свідомість та забезпечити життєво важливий для народу духовний зв'язок між поколіннями;

- доносити до соціуму, що відсутність спільного бачення історичного минулого і національної пам'яті про участь українців у Другій світовій війні спричиняє соціальне напруження в суспільстві та стоїть на заваді консолідації української нації.

4. Формат курсу

Навчальний курс «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз» – стандартний, є органічною складовою вибіркового освітнього компонента професійної підготовки за вибором здобувачів вищої освіти. Стандартний, обсягом 120 годин (4 кредити), в тому числі 20 годин лекцій, 20 годин семінарських занять і 80 годин самостійної роботи здобувачів вищої освіти денної форми навчання. Завершується складанням заліку.

5. Результати навчання

Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення дисципліни

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в галузі історії та археології.
Загальні компетентності	ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК 02 Здатність працювати автономно. ЗК 03 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 04 Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК 05 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 07 Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 08 Проводити наукові дослідження на засадах академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 01 Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію. СК 02 Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук. СК 04 Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки. СК 08 Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями. СК 10 Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики. СК 12 Усвідомлення значення історичної пам'яті як соціокультурного феномену.

6. Прогнозовані результати навчання з дисципліни:

– уміння аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень;

– уміння здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології;

– уміння планувати і виконувати наукові дослідження у сфері історії та археології, висувати та перевіряти гіпотези, обирати методи дослідження, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки;

– уміння здійснювати експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання;

– уміння зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються;

– уміння розширювати актуалізовану джерельну базу за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо;

– уміння здійснювати цілеспрямовану роботу із формування загальнонаціональної моделі історичної пам'яті, на основі об'єктивного висвітлення історичного минулого України.

6. Обсяг і ознаки курсу

Подати інформацію з робочої програми навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	032 Історія та археологія за освітньо-професійною програмою Історія	014 Середня освіта Історія
Рік навчання/ рік викладання	перший /2023-2024	Перший/2023–2024
Семестр вивчення	другий	другий
Кількість кредитів ЄКТС	4	3
Загальний обсяг годин	120 год.	9
Кількість годин навчальних занять	40 год.	12
Лекційні заняття	20год.	6
Практичні заняття		6
Семінарські заняття	20 год.	
Лабораторні заняття	0 год.	
Самостійна та індивідуальна робота	80 год.	78
Форма підсумкового контролю	залік	залік

7. Пререквізити курсу

Навчальна дисципліна «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз» поглиблює теоретичну та фактографічну підготовку історика-магістранта. Передумови для вивчення дисципліни – вивчення опирається на базові знання з усіх історичних навчальних курсів, здобуті під час навчання на четвертому курсі бакалаврського рівня, особливо під час вивчення, а головне – органічно пов'язане з вивченням таких освітніх компонентів професійної підготовки

магістерського рівня, як: «Історіографія всесвітньої історії», «Українська історіографія», «Історії України», «Історична пам'ять як наукова та суспільна сфера», «Основні проблеми світового і українського джерелознавства та археографії». Організація роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня передбачає формування поняттєво-категоріального комплексу інформації з кожної теми навчальної дисципліни, контрольні питання і самостійні завдання, роботу з навчальною і науковою літературою, а також розв'язання проблемних наукових завдань й ситуацій.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Вивчення навчального курсу **«Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз»** здійснюється на лекційних і практичних заняттях, які є обов'язковими для кожного здобувача вищої освіти магістерського рівня, котрі його обрали для вивчення. Вони мають обов'язково інформувати викладача про неможливість відвідувати лекційні та семінарські заняття. В разі пропуску занять, кожен із них персонально отримує від викладача відповідні консультації й вивчає пропущені заняття самостійно і особисто відповідає на кожне з них в усній чи письмовій формі, після чого до журналу заносяться необхідні записи. Також передбачено практику періодичного індивідуального та перехресного усного опитування здобувачів вищої освіти магістерського рівня, виконання ними письмових контрольних робіт; науково-дослідних індивідуальних і самостійних завдань. При цьому особливий акцент робиться на розумінні, усвідомленні та дотриманні кожним здобувачем професійної етики, наукової добросовісності і недопущення будь-якого проявів плагіату, самоплагіату, фальсифікації, фабрикації. Очікується, що їх роботи будуть їх оригінальними дослідженнями чи професійними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела і наукову літературу, списування, втручання в роботу інших здобувачів вищої освіти є елементами академічної недобросовісності. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі кожного з них є підставою для її незарахування виконаних завдань, незалежно від масштабів плагіату або обману.

Викладач особисто подає приклад дотримання академічної добросовісності передбачає і орієнтує в цьому здобувачів вищої освіти на основі: а) посилань на літературу і джерела інформації; б) дотримання норм законодавства та нормативних вимог України про авторське право і суміжні права; в) надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну науково-педагогічну

діяльність; г) контролю за дотриманням академічної доброчесності; д) виключно об'єктивного оцінювання результатів навчання.

Водночас викладач у межах своїх компетенцій і можливостей забезпечує дотримання здобувачами вищої освіти академічної доброчесності за допомогою а) з'ясування того, чи навчальні завдання виконувались ними самостійно; б) перевірки та уточнення посилань на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; в) дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; г) володіння достовірною інформацією про результати власної навчальної і наукової діяльності; формування вмінь і навичок використання методики досліджень і джерел інформації.

Важлива увага приділяється методичному забезпеченню вивчення навчальної дисципліни з допомогою опорних лекцій, навчальних посібників, методичних рекомендацій, надання списку рекомендованої основної та допоміжної літератури, зокрема надання доступу до електронної бази даних кафедри, використання мультимедійних презентацій, довідково-інформаційних інтернет-джерел тощо. Вся необхідна література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Крім того, здобувачі вищої освіти заохочуються до використання іншої літератури і джерел, яких немає в списку рекомендованих.

Схема курсу

Спеціальність 032 Історія та археологія (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні питання про національну пам'ять України в Другій світовій війні						
Тема 1. Вступ. Історична пам'ять про Другу світову війну та духовна єдність України.	12	2	2	-	8	-
Тема 2. Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні у контексті сучасного історичного дискурсу.	12	2	2	-	8	-
Тема 3. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду.	12	2	2	-	8	-

Тема 4. Війни пам'яті у пострадянській Україні в порівняльній перспективі.	12	2	2	-	8	-
Тема 5. Психологічні особливості національної пам'яті про Україну в Другій світовій війні.	12	2	2	-	8	-
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10	-	40	-
Змістовий модуль 2. Події Другої світової війни в системі координат національної пам'яті українського народу						
Тема 6. Україна в глобальному конфлікті Другої світової війни.	12	2	2	-	8	-
Тема 7. Українці на фронтах Другої світової війни.	12	2	2	-	8	-
Тема 8. Український внесок у перемогу над нацизмом і союзниками Німеччини.	12	2	2	-	8	-
Тема 9. Проблема людських жертв, матеріальних і моральних втрат України в Другій світовій війні.	12	2	2	-	8	-
Тема 10. Політична складова історичної пам'яті про трагічні наслідки Другої світової війни для України та сучасна інформаційно-психологічна війна.	12	2	2	-	8	-
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10	-	40	-
Всього годин	120	20	20	-	80	-

Спеціальність 014 Середня освіта Історія (заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні питання про національну пам'ять України в Другій світовій війні						
Тема 1. Вступ. Історична пам'ять про Другу світову війну та духовна єдність України.	9	2	-	-	7	-
Тема 2. Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні	9	-	2	-	7	-

у контексті сучасного історичного дискурсу.						
Тема 3. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду.	9	-	-	-	9	-
Тема 4. Війни пам'яті у пострадянській Україні в порівняльній перспективі.	9	-	-	-	9	-
Тема 5. Психологічні особливості національної пам'яті про Україну в Другій світовій війні.	9	2	-		7	
Разом за змістовим модулем 1	45	4	2	-	39	-
Змістовий модуль 2. Події Другої світової війни в системі координат національної пам'яті українського народу						
Тема 6. Україна в глобальному конфлікті Другої світової війни.	9	-	2	-	7	-
Тема 7. Українці на фронтах Другої світової війни.	9	-	-	-	9	-
Тема 8. Український внесок у перемогу над нацизмом і союзниками Німеччини.	9	-	-	-	9	-
Тема 9. Проблема людських жертв, матеріальних і моральних втрат України в Другій світовій війні.	9	-	2	-	7	-
Тема 10. Політична складова історичної пам'яті про трагічні наслідки Другої світової війни для України та сучасна інформаційно-психологічна війна.	9	2	-		7	
Разом за змістовим модулем 2	45	2	4	-	39	-
Всього годин	90	6	6	-	78	-

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Від Рейхстагу до Івдзими. У полум'ї війни. Україна та українці у Другій світовій / [В. В'ятрович, С. Громенко, М. Майоров та ін.]. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 352 с.

2. Війна і міф. Невідома Друга світова, 1939–1945 / [за ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова ; Український інститут національної пам'яті]. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 272 с.

3. Гоменюк І. Провісники Другої світової війни. Прикордонні конфлікти в Центрально-Східній Європі. Від розпаду імперій до Гляйвіцької провокації. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 352 с.

4. Коваль М. В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939–1945 рр.). Київ : Видавничий дім «Альтернативи», 1999. 336 с.

5. Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття. Історичні нариси / [ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії) та ін.; НАН України. Ін-т історії України]. Київ : Наук. думка, 2011. Кн. 1.

8. Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття. Історичні нариси / [ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії) та ін.; НАН України. Ін-т історії України]. Київ : Наук. думка, 2011. Кн. 2. 943 с.

9. У полум'ї війни : Україна та українці у Другій світовій війні / [кол. авт.: В. В'ятрович та ін.]. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. 362 с.

11. Система оцінювання та вимоги

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. У поточне оцінювання включаються: семінарські заняття – 40 балів, модульна контрольна робота – 40 балів, самостійна робота – 10 балів, індивідуально-дослідні завдання – 10 балів.

Поточний і модульний контроль (100 балів)				Сума
Змістовий модуль 1 (50 балів)				100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуально-дослідні завдання	
20 балів	20 балів	5 балів	5 балів	
Змістовий модуль 2 (50 балів)				
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуально-дослідні завдання	
20 балів	20 балів	5 балів	5 балів	

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня проводиться у відповідності до таблиці шкал:

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	

60-66	Е (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		Незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни «Історична пам'ять про Україну в Другій світовій війні: теоретичний і порівняльний аналіз»

При оцінюванні рівня знань студента, відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» та «Положення про рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка», аналізу підлягають:

- **характеристики відповіді:** цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- **якість знань** (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- **ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику** під час розгляду ситуацій, практичних задач, в процесі політичної комунікації і соціалізації;
- **рівень володіння розумовими операціями:** вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- **досвід творчої діяльності:** уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- **самостійна робота:** робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння добувати інформацію з різноманітних джерел (нормативні, програмові; нормативні, преса), робота з комп'ютерною технікою, системою Internet.

Дані критерії є підставою для оцінювання рівня знань, умінь і навичок студентів на навчальних заняттях за 12-бальною системою:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-баль-	Критерії оцінювання
----------------------------	-----------------------------	---------------------

	ною шкалою)	
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, котрі потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в навчальній або науковій літературі необхідну відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити та пояснити його; орієнтується у поняттях і категоріях; проте самостійне опрацювання навчального матеріалу в нього викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення найважливіших понять, категорій (проте допускає окремі помилки); вміє працювати з навчальною і науковою літературою, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі його висновки не зовсім логічні і не завжди послідовні.
	6	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, явища і процеси, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання простих дослідницьких завдань за допомогою додаткових джерел.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоретичними положеннями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити фактичний матеріал на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, підготувати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти

		таблиці, схеми.
	8	Знання здобувача вищої освіти другого, магістерського рівня досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати факти та джерела, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє узагальнювати, аналізувати та систематизувати навчальну і наукову інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, документальні джерела; формулює теоретичні положення; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навчальні і дослідницькі навички.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції і суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі дослідницькі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює

Якщо здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях і не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не виставляються, за практичні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти другого, магістерського рівня, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, у журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і за результатами поточного контролю має академічну заборгованість. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою відповідністю до навчальних занять, здобувач вищої освіти другого, магістерського рівня повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого (10, 11, 12) рівнів.